

INSTYTUT HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

FUNDACJA INSTYTUTU HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

VOL. CXXXI

ENGLISH-LANGUAGE EDITION
NO. 8

WARSAW 2024

INSTYTUT HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
FUNDACJA INSTYTUTU HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

FOUNDED BY XAWERY LISKE
IN 1887

VOL. CXXXI
2024

ENGLISH-LANGUAGE EDITION
No. 8

WARSAW 2024

EDITORIAL COMMITTEE

DÁNIEL BAGI (Pécs, Hungary), ANNA BARAŃSKA (Lublin, Poland),
RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (London, Great Britain), EWA DOMAŃSKA (Poznań, Poland),
MARIAN DYGO (Pultusk and Warsaw, Poland), JERZY EISLER (Warsaw, Poland),
KARIN FRIEDRICH (Aberdeen, Scotland), CATHERINE GOUSEFF (Paris, France),
YAROSLAV HRYTSAK (Lviv, Ukraine), MAGDALENA HULAS (Warsaw, Poland),
MACIEJ JANOWSKI (Warsaw, Poland), TOMASZ JUREK (Poznań, Poland),
TOMASZ KIZWALTER (Warsaw, Poland), WOJCIECH KRIEGSEISEN (Warsaw, Poland),
CEZARY KUKLO (Białystok, Poland), LIDIA MICHALSKA-BRACHA (Kielce, Poland),
ROMAN MICHAŁOWSKI (Warsaw, Poland), KRZYSZTOF MIKULSKI (Toruń, Poland),
BORIS W. NOSOV (Moscow, Russia), ANDRZEJ NOWAK (Cracow and Warsaw, Poland),
JERZY STRZELCZYK (Poznań, Poland), PHILIPP THER (Vienna, Austria), MARIUSZ WOŁOS (Cracow, Poland)

EDITORIAL BOARD

ROBERT FROST (Editor of the English-Language Edition)

Editors by period:

GRZEGORZ PAC (Deputy Editor, fifth to thirteenth centuries)

GRZEGORZ MYŚLIWSKI (Deputy Editor, thirteenth to fifteenth centuries)

EDWARD OPALIŃSKI (Deputy Editor, sixteenth and seventeenth centuries)

DOROTA DUKWICZ (Editor-in-Chief, eighteenth century)

JAROSŁAW CZUBATY (Deputy Editor, nineteenth century)

BARTOSZ KALISKI (Deputy Editor, twentieth century)

MONIKA JUSUPOVIĆ (Secretary to the Editorial Board)

MARTA KUC-CZEREK (Secretary to the Editorial Board)

Tadeusz Manteuffel Institute of History, Polish Academy of Sciences
00-272 Warsaw, Rynek Starego Miasta 31
tel. +48 22 831 02 61, e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<https://kh-ihpan.edu.pl>

Copyediting and typesetting: Bogusława Pilch

© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Warsaw 2024
© Copyright by Fundacja Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Warsaw 2024

p-ISSN 0023-5903

e-ISSN 2451-1315

The electronic version of this issue of the *Kwartalnik Historyczny* is the original version
The *Kwartalnik Historyczny* is a peer-reviewed journal

Sales department and bookstore:
Wydawnictwo Naukowe Semper
ul. Bednarska 20 A
00-321 Warsaw
tel./fax: +48 22 828 49 73
<https://semper.pl>
<https://semper.istore.pl>

TABLE OF CONTENTS

Michał M e n c f e l, <i>An Antiquarian Passion: Explorations of the Graves of Polish Monarchs in the Nineteenth Century</i>	5
Dorota P i e t r z k i e w i c z, <i>Stanisław Lisowski and the Restitution of Incunabula of Monastic Provenance under the Treaty of Riga (1921)</i>	55
Remigiusz Ł a w n i c z a k, <i>The Rapes of Polish Women by Red Army Soldiers in 1945 in the Pomeranian Voivodeship</i>	85

REVIEW ARTICLES AND REVIEWS

Robert S p a ł e k, <i>The Path to Power: Notes on a New Biography of Edward Gierek</i>	131
---	-----

*

Agnieszka S ł a b y, <i>Macierzyństwo: Studium z historii mentalności szlachty Rzeczypospolitej czasów saskich</i> — Agnieszka J a k u b o s z c z a k	155
Michał E. N o w a k o w s k i, <i>Ambasador na rozdrożu: Świat wartości w poradnikach dyplomatycznych Pierwszej Rzeczypospolitej oraz ich europejski kontekst</i> — Rafał W a s z c z u k	161
Dorota W i ś n i e w s k a, <i>Salony, ‘salonierki’, polityka: Studium porównawcze Paryża i Warszawy w drugiej połowie XVIII wieku</i> — Filip Emanuel S c h u f f e r t	166
Aleksandra O n i s z c z u k, <i>Pod presją nowoczesności: Władze Księstwa Warszawskiego wobec Żydów</i> — Hubert K o r z e n i o w s k i	171

ABBREVIATIONS

AAN	— Archiwum Akt Nowych, Warsaw
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych, Warsaw
AGZ	— <i>Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie</i> , 25 vols, Lwów, 1868–1935
AHR	— <i>American Historical Review</i>
AIPN	— Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
AP	— Archiwum Państwowe
APH	— <i>Acta Poloniae Historica</i>
ASWK	— <i>Akta sejmikowe województwa krakowskiego</i> , 5 vols, 1932–84
ASWP	— <i>Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego</i>
BC	— Biblioteka Muzeum Narodowego im. Czartoryskich, Cracow
BJ	— Biblioteka Jagiellońska, Cracow
BK	— Biblioteka Polskiej Akademii Nauk, Kórnik
BN	— Biblioteka Narodowa, Warsaw
BO	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław
BPAU-PANKr	— Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk, Cracow
BR	— Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego, Poznań
CAW	— Centralne Archiwum Wojskowe
CDS	— <i>Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae</i> , 3 vols, Wrocław, 1951–64
cf.	— compare
CPH	— <i>Czasopismo Prawno-Historyczne</i>
DN	— <i>Dzieje Najnowsze</i>
DNB	— <i>Dictionary of National Biography</i>
ed.	— editor(s)
EHR	— <i>English Historical Review</i>
f./ff.	— next page(s)
HJ	— <i>Historical Journal</i>
HZ	— <i>Historische Zeitschrift</i>
JMH	— <i>Journal of Modern History</i>
KDKK	— <i>Kodeks dyplomatyczny Katedry Krakowskiej</i> , ed. Franciszek Piekosiński, 2 vols, Cracow, 1874–83
KDM	— <i>Kodeks dyplomatyczny Małopolski</i> , Cracow, ed. Franciszek Piekosiński, 4 vols, Cracow, 1876–1905
KDMaz	— <i>Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis</i> , ed. Jan Korwin Kochanowski, Warsaw, 1919
KDP	— <i>Kodeks dyplomatyczny Polski</i> , 4 vols, Warsaw, 1847–87
KDW	— <i>Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski</i> , 11 vols, Poznań, 1877–1999
KH	— <i>Kwartalnik Historyczny</i>
KHKM	— <i>Kwartalnik Historii Kultury Materialnej</i>
MGH	— <i>Monumenta Germaniae Historica</i>
MGH SrG	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptorum rerum Germanicarum</i>
MGH SS	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptorum</i>
MK	— <i>Metryka Koronna</i>
MPH	— <i>Monumenta Poloniae historica</i> , 6 vols, 1864–93
MPH s.n.	— <i>Monumenta Poloniae Historica, Series nova</i> , Cracow, 1946–

- MS — manuscript
- ODNB — *Oxford Dictionary of National Biography*
- OiRP — *Odrodzenie i Reformacja w Polsce*
- P&P — *Past & Present*
- PH — *Przegląd Historyczny*
- PL — *Patrologiae cursus completus. Series Latina*, ed. Jacques Paul Migne, 221 vols, Paris, 1844–64
- PSB — *Polski słownik biograficzny*, 1935–
- RDSG — *Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych*
- RevHist — *Revue historique*
- RH — *Roczniki Historyczne*
- RHum — *Roczniki Humanistyczne*
- RWHF PAU — *Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności*, Cracow, 1874–91
- *Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny*, Cracow, 1891–1918
- *Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny*, Cracow, 1921
- *Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny*, Cracow, 1921–28/29
- *Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności*, Cracow, 1928/29–52
- *Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności*, Cracow, 1992–
- SDRE — *Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej*
- SEER — *Slavonic and East European Review*
- SGKP — *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, 15 vols, Warsaw, 1880–1902
- SH — *Studia Historyczne*
- SIRIO — *Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istoricheskogo Obshchestva*, 148 vols, Saint Petersburg, 1867–1916
- s.l.e.a. — without place or date of publication
- Sobótka — *Śląski Kwartalnik Historyczny 'Sobótka'*
- SPPP — *Starodawne Prawa Polskiego Pomniki*, 12 vols, 1856–1921
- SRP — *Scriptores Rerum Polonicarum*, 22 vols, Cracow, 1872–1917
- SSS — *Słownik starożytności słowiańskich*, 8 vols, Wrocław, 1961–96
- St. Źr. — *Studia Źródłoznawcze*
- Urzędnicy — *Urzędnicy Dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII Wieku: Spisy*, ed. Antoni Gąsiorowski, 1985–
- Urzędnicy, Litwa — *Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego: Spisy*, ed. Andrzej Rachuba, 4 vols, Warsaw, 2003–09
- VC — *Volumina Constitutionum*, Warsaw, 1996–
- VL — *Volumina Legum*, 10 vols, Warsaw, 1732–93
- ZH — *Zapiski Historyczne*

MODIFIED LIBRARY OF CONGRESS TRANSLITERATION

Cyrillic		Transliteration		Cyrillic		Transliteration	
А	а	А	а	О	о	О	о
Б	б	В	в	П	п	Р	р
В	в	У	у	Р	р	С	с
Г	г	Г	г	С	с	Т	т
In Ukrainian and Belarusian		Н	н	Т	т	Т	т
Ґ	ґ	Г	г	Ѣ	ĕ	Ї	ï
Ґ	ґ	Ѓ	ǵ	У	у	У	u
Д	д	Д	d	Ў	ŭ	Ў	ŭ
Ђ	ђ	Ђ	đ	Ф	ф	Ф	f
Е	е	Е	e	Х	х	Kh	kh
Є	є	Іе	ie	In Serbo-Croat and Macedonian		Н	h
Ё	ё	Е	e	Ц	ц	Тс	ts
In Belarusian		Іо	io	In Serbo-Croat and Macedonian		С	c
Ж	ж	Zh	zh	Ч	ч	Ch	ch
In Serbo-Croat		Џ	ž	In Serbo-Croat and Macedonian		Ї	č
Ж	ж	Ј	j	Ш	ш	Sh	sh
З	з	З	z	In Serbo-Croat and Macedonian		Ѓ	š
С	s	Dz	dz	Щ	щ	Shch	shch
И	и	І	i	In Bulgarian		Шт	sht
In Ukrainian		У	y	Ъ	ъ	"	""
І	i	Ī	ī	In Bulgarian		Ѓ	ǵ*
In Ukrainian and Belarusian		І	i	Ы	ы	У	y
Ї	ï	Ї	ï	Ь	ь	'	'
Й	й	І	i	Ѣ	ĕ	Іе	ie
Ј	j	Ј	j	Э	э	Е	e
К	к	К	k	Ю	ю	Іу	iu
Ќ	ќ	Ќ	ќ	Я	я	Іа	ia
Л	л	Л	l	Ж	ж	Ў	ŭ
Љ	љ	Lj	lj	Ѓ	ǵ	Іŭ	iŭ
М	м	М	m	Ө	ө	Ф	f
Н	н	Н	n	У	у	Ѓ	ǵ
Њ	њ	Nj	nj	*Transliterated in middle of word. Disregarded when final.			

RECOMMENDED BY
INSTITUTE OF HISTORY PAS

SYLWIA BYKOWSKA

MIĘDZY MIGRACJĄ A INTEGRACJĄ

SPOŁECZEŃSTWO GDAŃSKA
W LATACH 1945–1960

www.ihpan.edu.pl

ISSN 0023-5903

9 770023 590406 0 1 >